

BirdLife Kanta-Hämeen harvinaisuushavainnot 2022-2024

Koonnut: Aki Aintila

Tässä katsauksessa julkaistaan Kanta-Hämeen harvinaisuushavainnot vuosilta 2022-2024, päivitetty tarkastettavien lajien luettelo vuoden 2025 alusta alkaen, BirdLife Kanta-Hämeen aluerariteettikomitean (ARK:n) säännöt sekä avataan ARK:n toimintaperiaatteita ja tarkoitusta.

Punakaulahanhi (c) Petri Hirva

ARK:n tarkoitus ja toiminta

Kanta-Hämeen lintutieteellinen yhdistys ry:n Aluerariteettikomitea (myös Alueharvinaisuuskomitea eli AHK) tarkastaa yhdistyksen toimialueen havainnot ylläpitämänsä listan mukaisista alueharvinaisuuksista sekä ylläpitää yhdistyksen toimialueen lajilistaa. ARK:n tavoitteena on ylläpitää kriittisesti ja yhdenmukaisesti suodatettua havaintoaineistoa, jonka avulla seurataan alueellisten harvinaisuuksien esiintymiskuvaa. Keskeistä ARK:n toiminnassa on havaintojen määritysperusteiden arviointi; ovatko tarkasteltavien havaintojen määritysperusteet riittävät harvinaisuuskontekstissa esitettyjen dokumenttien perusteella. Arvioinnin taustalla ovat yhdenvertaiset kriteerit lajinmääritykseen riittävästä tuntomerkeistä sekä olosuhteiden arviointi, eli määritysperusteiden on oltava arvioitavissa ulkopuolisesti. Havaintokriteereistä lisää kohdassa ”Alueharvinaisuuksien ilmoittamisesta”.

Lähtökohtaisesti ARK ei ota kantaa lajinmäärityksen oikeellisuuteen, vaan siihen onko lajinmääritys perusteltua esimerkiksi kirjallisen kuvauksen tai muiden dokumenttien perusteella, ellei väärää määrittystä esimerkiksi valokuvista pysty suoraan osoittamaan. ARK:n julkaisukelpoiseksi toteamat havainnot pidetään lintuhavaintopalvelu Tiirassa, julkaistaan Linnutusvuosikirjan Pikkurarikatsauksessa ja harvalukuisten lajien katsauksessa, sekä yhdistyksen omissa havaintokatsauksissa.

Aluerariteettikomitean kokoonpanoon kuuluivat Aki Aintila (pj, sihteeri), Ilkka Hakala, Markku Hyvärinen, Lauri Kokkala ja Arttu Valonen.

KHLY:n ARK:n säännöt ovat esitelty tämän katsauksen liitteessä I.

Alueharvinaisuuksien ilmoittamisesta

Alueharvinaisuushavainnot kannattaa ilmoittaa erillisellä lomakkeella, lomakepohja ja täyttöohjeet löytyvät Rariteettikomitean www-sivuilta. Havaintojen käsittely helpottuu huomattavasti, kun kirjallinen kuvaus havaintotilanteesta, havaituista tuntomerkeistä, perusteet samannäköisten lajien poissulkemisesta sekä muut tiedot havainnosta ovat selkeästi eriteltynä. KHLY:n ARK:lle havaintoilmoituksena riittää myös riittävän laadukkaat valokuvat esimerkiksi Tiiran havaintoon liitettynä, tai vapaamuotoisesti täytetty lomake, josta löytyvät RK:n lomakepohjaa vastaavat tiedot. Alkuperäismuistiinpanojen tekeminen ja lähettäminen havaintoilmoituksen liitteenä on erityisen tärkeää silloin, kun havainnolla on vain yksi havainnoitsija eikä linnusta ole valokuvia.

Alkuperäismuistiinpanot ja havaintoilmoitus olisi hyvä täyttää mahdollisimman pian havaintotilanteen jälkeen, kun tapahtumat ja tuntomerkit ovat vielä tuoreessa muistissa.

Käytännössä lomakkeeseen ei tarvitse kirjoittaa höyhenentarkkaa kuvausta kirjasta katsottuja tuntomerkkejä, sen sijaan rehellisyys on tärkeää ja kuvauksen pitää rakentua maastossa havaituista tuntomerkeistä. Joissain tapauksissa lajinmäärityksen tueksi tarvitaan myös tarkempi ikämääritys, tämä on erityisen tärkeää silloin, kun tiettyihin ikäluokkiin sopivat vain tietyt tuntomerkit, hyvänä esimerkkinä sirot suohaukat ja rarikotkat. Kuvaus havaintotilanteesta on olosuhteiden arvioinnin takia tärkeää. Käsittelyssä käytettävillä kriteereillä tarkoitetaan sitä, että havainnosta on nähtävä tarvittava määrä tuntomerkkejä lajinmäärityksen varmistamiseksi. Pelkkiä äänihavaintoja ei katsota julkaisukelpoiseksi, mikäli lintua ei havaintotilanteesta nähty riittävän hyvin tai ilman ääninäytettä.

Muutoksia ilmoitettavien lajien listalla

Kanta-Hämeen ARK:n tarkastamien lajien lista on esitelty katsauksen liitteessä II.

Edellisestä katsauksesta listaan on tullut muutamia muutoksia. BirdLife Suomen Rariteettikomitea pudotti töyhtökiurun ja harmaasirkun aluerariteettikomiteoiden tarkastettavaksi 1.1.2025 alkaen. Havainnot tulipäähippiäisistä ovat olleet alueellisten rariteettikomiteoiden tarkastettavana jo vuodesta 2020 alkaen, tämä tieto jäi edellisestä katsauksesta puuttumaan. Peltosirkku lisättiin Kanta-Hämeen tarkastettavien lajien listalle 1.1.2022 alkaen, allihaahka ja isolokki 1.1.2025 alkaen. Lisäksi ARK ei tarkasta arosuohaukkojen havaintoja koiraista ja nuorista linnuista 1.1.2024 alkaen, vain keväiset +2kv ja syksyiset +1kv (eli ad) naaraat tarkastetaan.

Merkintätapoja

Linnun ikä merkitään kalenterivuosina: **1kv** = samana kalenterivuonna syntynyt, **2kv** = edellisenä kalenterivuonna syntynyt, **+1kv** = ennen kuluva kalenterivuotta syntynyt jne. Muita lyhenteitä: **ad** = aikuisen puvussa, **imm** = ei vielä aikuisen puvussa, **subad** = vanhempi kuin nuorimman ikäluokan lintu, mutta ei vielä aikuisen puvussa, **jp** = juhlapukuinen (lajeilla, joilla on lisääntymiseen/pariutumiseen liittyvä värikkäämpi puku osan vuotta), **tp** = talvipukuinen (lajeilla, joilla on selvästi erivärinen puku talvella ja kesällä, tp viittaa ”talvisen näköiseen” pukuun riippumatta siitä, mihin höyhensukupolven höyhenet kuuluvat tai mihin aikaan vuodesta se linnulla on), **vp** = vaihtopukuinen (tyypillisesti sulkimassa kesäpukuun tai talvipukuun), **k** = koiras, **n** = naaras, **n-puk** = naaraspukuinen (linnulla on naaraan puvun näköinen puku, tyypillisesti naaras tai nuori lintu), **pm** = maastopoikanen, **r** = lintu on pyydystetty/rengastettu, **v**, valokuva, video tai äänite = ARK:lla on ollut käytössään päätöstä tukevaa valokuva-, video- tai äänitemateriaalia. Muuttavasta linnusta on ilmoitettu usein ilmansuunta (N = pohjoinen jne.). Nämä merkintätavat noudattavat Rariteettikomitean katsausten merkintätapoja. Kuntalyhenteet: **Hat** = Hattula, **Hsj** = Hausjärvi, **Hml** = Hämeenlinna, **Jan** = Janakkala, **Lop** = Loppi, **Rmk** = Riihimäki.

BirdLife Kanta-Hämeen toimialueen lajimäärä

Kanta-Hämeen alueella on havaittu 313 luonnonvaraista lintulajia vuoden 2024 loppuun mennessä. Katsauksen aikavälillä havaittuja uusia lajeja olivat luotokirvinen, punakaulahanhi, tulipäähippiäinen, pikkukotka, isovesipääsky ja amerikantavi. Valtakunnallisten harvinaisuuksien osalta on tapahtunut muutoksia muutenkin kuin tuoreeltaan havaituista lajeista; vuonna 1950 Hauholta löytynyt harmaakurkkurastas lisättiin listalle jälkikäteen (havainnosta lisää katsauksen kohdassa Valtakunnalliset harvinaisuudet), ja vastaavasti lumihanhi siirrettiin C-kategoriasta E-kategoriaan, laji on havaittu Hämeenlinnassa 1977.

Harvinaisuushavainnot 2022-2024

1. Valtakunnalliset harvinaisuudet

Harmaakurkkurastas *Turdus obscurus*

v. 1950 Hml Hauho, Torvoila 1kv syksy / 2kv kevät (R. Ylhäinen, ilmoitti Petri Lampila)
Suomen ensihavainto löytyi Hämeenlinnan yhteiskoulun poistettavista eläinkoelmista. Lintu oli ollut etiketöitynä punakylkirastaaksi yli 70 vuotta (Toivanen ym. 2023). Tapauksesta on kirjoitettu myös tiedonanto (Kakko 2023).

Pikkukotka *Aquila pennata*

26.8.2023 Hml Vuorentaan pellot 1 m N, tumma (Markku Hyvärinen)

Pronssi-iibis *Plegadis falcinellus*

30.-31.8.2024 Rmk Sammalistonsuo 1 p (Ulla Vuorinen, ym)

2. Alueelliset harvinaisuudet

Punakaulahanhi *Branta ruficollis*

1.5.2022 Jan Jokimaa 1 ad p (Ari Lehtinen)

17.-29.10.2024 Jan Heinäjoki 2 p (v) (Jarmo Pihlainen, ym.)

21.-23.10.2024 Hat Mervi 1 p (v) (Petri Hirva, ym.)

23.10.2024 Rmk Sammalistonsuo 1 p (v) (Ari Nyman, ym.)

Uusi laji Kanta-Hämeelle! Punakaulahanhen havaintomäärät Suomessa ovat runsastuneet viime vuosina, samalla kun eteläisessä Suomessa levähtävien hanhien määrät ovat kasvaneet. Vuonna 2023 Suomessa havaittiin vajaa 80 punakaulahanhiyksilöä (*Rissanen ym. 2024*).

Janakkalan Heinäjoen punakaulahanhet (c) Helge Sorri

Mandariinisorsa *Aix galericulata* (C-kategoria)

19.4.2022 Hml Kahilisto, Honkalanranta 1 k p (v) (Heikki Riekkola, Katja Hyyrynen, Heikki Seppälä, Pauli Eriksson, Pekka Koskinen)
20.4.2023 Hml Visamäki 1 k p (v) (Kari Mikkonen)
10.4.2024 Jan Hakoinen 1 k p (v) Ismo Saarinen, ym)
12.10.2024 Hml Aulanko 1 k p (Antti Kolari)

Mandariinisorsahavainnot painottuvat selvästi kevätkuukausille, syksyiset havainnot Suomesta ovat selvästi harvemmassa. Kanta-Hämeessä on vuoden 2024 loppuun mennessä kymmenen varmistettua havaintoa lajista.

Amerikantavi *Anas carolinensis*

29.4.2024 Jan Hakoinen 1 k p (v) (Jarmo Pihlainen)

Uusi laji Kanta-Hämeelle! Amerikantavi on Suomessa säännöllinen, mutta harvalukuinen, tällä vuosikymmenellä lajista on kertynyt vain muutamia havaintoja vuodessa.

Haarahaukka *Milvus migrans*

12.4.2021 Han Hakoinen, 1 kiert (Tapio Lahtonen)
30.8.2022 Hat Suontaka 1 kiert (Markku Hyvärinen)
11.4.2023 Hat Suontaka 1 m, N (v) (Tapio Huuskonen, Heikki Riekkola, Markku Hyvärinen, Jaakko Kanerva, ym.)
12.4.2023 Hat Suontaka 1 m, N (v) (Markku Hyvärinen, Heikki Riekkola, Jaakko Kanerva, Heikki Seppälä, Miika Heinonen, ym.)
16.4.2023 Jan Kiiipula 1 p, kiert (Jyri Reinikka)
13.5.2023 Jan Sääjärvi 1 kiert (v) (Pekka Nurminen)
1.9.2023 Rmk Sammalistsuo 1 ad m (v) (Kai Järvinen, Jan Ordning)
28.4.2024 Hat Suontaka 1 m W (Markku Hyvärinen, Kyösti Kopra)
4.5.2024 Hml, Honkalanranta 1 m NW (Markku Hyvärinen, ym.)
30.5.2024 Rmk Sammalistsuo 1 m S (v) (Ari Nyman)

Mukana yksi hyväksytty havainto vuodelta 2021. Haarahaukka oli Kanta-Hämeessä pitkään yllättävän harvinainen, mutta 2020-luvulla vakiintunut vuosittain havaittavaksi lajiksi. Havainnot painottuvat huhti-toukokuulle, syyskaudella lajia ilmoitetaan lähinnä elokuulta ja syyskuun alkupuoliskolta.

Isohaarahaukka *Milvus milvus*

21.6.2022 Hsj Vuovesi, 1 kiert (v) (Aino Wathén)
15.6.2024 Hml Kalvola, Kuurila 1 kiert (v) (Jere Toivola, Eveliina Hakonen)
26.6.2024 Hat Mervi 1 S (v) (Tanja Lasaroff)

Valtakunnallisesta esiintymiskuvasta poiketen kaikki katsauksen aikavälin havainnot ovat kesäkuulta. Isohaarahaukasta on nyt kymmenen varmistettua havaintoa Kanta-Hämeestä.

Yllä haarahaukka (c) Heikki Riekkola), sekä 3.5.2023 Riihimäen Arolammilla kuvattu kiljukotka (c) Eric Westerlund

Arosuohaukka *Circus macrourus*

- 13.9.2021 Rmk Sammalistonsuo 1 1kv kiert (Arttu Valonen)
- 3.9.2022 Rmk Sammalistonsuo 1 1kv SW (Jari Pasuri, Ari Nyman, Arttu Valonen)
- 11.9.2022 Rmk Sammalistonsuo 1 1kv kiert (Arttu Valonen, Ari Nyman)
- 3.9.2023 Hat Luolajanportti 1 1kv kiert (v) (Heikki Riekkola, Katja Hyrynen ym.)
- 3.9.2023 Hat Suontaka 1 1kv kiert (v) (Petri Hirva, Erkki Laine)
- 12.9.2023 Jan Piilokulmantie 450 1 1kv kiert (v) (Heli-Kirsi Pekkarinen, Jarmo Lindstedt)
- 1.10.2023 Hat Tenhola 2 juv m S (Petri Hirva)
- 26.4.2024 Jan Kinnasmäki 1 n ad p (v) (Jarmo Pihlainen)

Mukana yksi havainto vuodelta 2021. ARK tarkasti kaikki havainnot vuoden 2021 loppuun asti, muut kuin ad-koiraat tarkastettiin vuoden 2022 alusta vuoden 2023 loppuun, ja 1.1.2024 alkaen ARK tarkastaa havainnot vain ad-pukuisista naaraslinnuista. Lajin runsastuminen on ollut ilmiömäistä.

Niittysuohaukka *Circus pygargus*

21.8.2022 Hml Vuorentaan pelot 1 ad k m, S (Markku Hyvärinen)

26.8.2022 Hat Mervi 1 1kv n p (v) (Petri Hirva, Petteri Hirva)

28.8.2022 Rmk Sammalistonsuo 1 1kv p, nous
(Arttu Valonen, Jari Pasuri)

Niittysuohaukka on havaittu Kanta-Hämeessä

nyt kolmelta kertaa, havainnot jakautuvat kuukausittain seuraavasti: huhtikuu 1, toukokuu 4, kesäkuu 2, elokuu 6.

Kiljukotka *Aquila clanga*

28.5.2022 Hml Savijärvi 1 2kv SW (v) (Antti Salovaara, Inari Nousiainen)

3.5.2023 Rmk Arolampi 1 imm kiert (v) (Eric Westerlund, Erja Westerlund)

Seitsemäs ja kahdeksas havainto lajilleen määritetystä kiljukotkasta Kanta-Hämeestä.

Punajalkahaukka *Falco vespertinus*

20.8.2022 Lop Topeno 1 1kv p (Christer Casagrande)

20.8.2022 Rmk Sammalistonsuo 2 1kv m N (Arttu Valonen, Arto Laakso, Ari Nyman, Jari Pasuri
Jani Uusi-Pantti)

21.8.2022 Hml Vuorentaan pelot 1 ad n m (Markku Hyvärinen, Arto Laakso)

24.8.2022 Hml Pikku-Parola 1kv p (v) (Juhani Salonen)

27.8.2022 Lop Salmio 1 k ad & 1 1kv m, S-E (Christer Casagrande)

28.8.2022 Hat Suontaka 1 1kv p (Markku Hyvärinen)

29.8.2022 Hml Taljala 1 1kv p (v) (Caj-Cristian Liukonen)

7.9.2022 Hml Vuorentaan pelot 1 1kv m N (Markku Hyvärinen, ym)

6.-9.6. Rmk Sammalistonsuo 1 2kv k p (v) (Ari Nyman, ym.)

1.-2.9.2023 Rmk Sammalistonsuo1 juv p (v) (Kai Järvinen, Harri Kullberg, Jari Ordning, ym.)

Punajalkahaukalla todettiin historiallisen suuri invaasio syksyllä 2022, Suomessa havaittiin tuolloin arviolta 1600 yksilöä. Aiempi vuosiennätys oli vuodelta 2019, jolloin havaittiin reilu 460 yksilöä (Rissanen ym. 2023).

Punajalkahaukka (c) Aki Aintila

Isovesipääsky *Phalaropus fulicarius*

13.10.2023 Hat Lehijärvi, Sattula 1 tp p (Kai Järvinen, ym.)

Uusi laji Kanta-Hämeelle! Kesäkuukausien lisäksi lokakuu on isovesipääskylle tyypillistä aikaa Suomessa.

Lampiviklo *Tringa stagnatilis*

12.5.2017 Rmk Sammalistonsuo, Läntinen tallilampi (Samuli Korpinen)

25.5.2019 Rmk Sammalistonsuo, itäinen tallilampi (Jari Pasuri, Hannu Hellstén, Arto Laakso)

3.-6.5.2022 Jan Tervakoski, Melkkola 1 p (Ari Lehtinen)

7.-10.6.2022 Hat Ihalempi, Torttolanmäki 1 p (v) (Heli-Kirsi Pekkarinen, Harmo Lindstedt, ym.)

8.-9.5.2023 Hat Lehijärvi, Ihalempi 1 p (Markku Hyvärinen, ym.)

20.5.2023 Rmk Sammalistonsuo 1 p (v) (Jari Pasuri, Ari Nyman, Maija Nyman, Esko Heiskanen, Kalervo Viitanen)

11.5.2024 Jan Hakoinen 1 p (Heikki Seppälä, Antti-Jussi Lehtonen, Ismo Saarinen)

Mukana yksi havainto vuodelta 2017 ja yksi vuodelta 2019. Lampiviklo on edelleen säännöllinen, mutta harvalukuinen pikkurari Kanta-Hämeessä. Lajin pesintä varmistettiin Sammalistonsuolta kesällä 2016, tosin sen jälkeen havainnot Riihimäen alueelta ovat vähentyneet; vuosien 2022-2024 viidestä havainnosta vain yksi on Sammalistonsuolta, muut keväisiltä tulvapelloilta.

Lapintiira *Sterna paradisaea*

28.5.2024 Jan Hiidenjoki, Haulionranta 1 p (v) (Helge Sorri)

2020-luvun ensimmäinen havainto toimialueeltamme, ja edellinen havainto on vuodelta 2018.

Lyhytvarvaskiuru *Calandrella brachydactyla*

5.-6.5.2022 Hml Kalvola, Kutila 1 p (v) Arto Laakso, Ilkka Hakala, Juha Lehtinen, Esko Heiskanen, Minna Olkinuora).

Kanta-Hämeen kolmas havainto! Edellinen lyhytvarvaskiuru löydettiin lokakuussa 1993 Sammalistonsuolta ja maakunnan ensimmäinen toukokuulta 1980, nykyiseen Hämeenlinnaan kuuluvan Lammin Oitenkylästä.

Tunturikiuru *Eremophila alpestris*

19.10.2021 Rmk Sammalistonsuo 1 p, än (Arto Laakso, Jarmo Lindstedt, Hannele Kettunen, Heli-Kirsi Pekkarinen, Arttu Valonen, ym.)

23.10.2021 Rmk Sammalistonsuo 1 än, nous (Arttu Valonen, Ari Nyman)

14.4.2022 Jan Kernaala 1 p (Ari Lehtinen)

Mukana kaksi havaintoa vuodelta 2021. Suurin osa toimialueen tunturikiuruista havaitaan lokamarraskuussa, tuoreimmat kevähavainnot ajoittuvat huhtikuulle. Edellinen talvihavainto lajista on tammikuulta 2000.

Luotokirvinen *Anthus petrosus*

13.4.2022 Lop Räyskälä 1 p, nous (v) (Perttu Valonen, Juha-Matti Valonen)

28.-29.3.2023 Jan Turenki, puhdistamo 1 p (v) (Jarmo Pihlainen, ym)

Uusi ja odotettu laji Kanta-Hämeelle! Luotokirvinen on Suomenlahdella pesimälajina runsastunut huomattavasti, toki sisämaassa havaittavat yksilöt saattavat olla myös Jäämeren rannoille suuntaavia lintuja. Laji on keskimäärin niittykirvistä aikaisempi kevätmuuttaja, kevään päämuutto Suomenlahdella ajoittuu maalis-huhtikuun vaihteeseen.

Luotokirvinen (c) Ilkka Hakala

Virtavästäräkki *Motacilla cinerea*

3.-20.4.2022 Hml Katumajärvi 1 n p (v) (Akseli Oksala, Arttu Hallberg, ym.)

26.3.2023 Jan Tuulensuu 1 k p (v) (Ari Elovirta, Erja Hämäläinen)

23.4.2023 Lop Myllykoski 1 p (v) (Juha-Matti Valonen, Perttu Valonen, Päivi Valonen)

13.10.2023 Rmk Sammalistsonsuo 1 p (v) (Ari Nyman)

26.4.2024 Hsj Kallio, Mustajoen silta 1 nous (Esko Heiskanen)

16.5.2024 Rmk Kärjäkoski 1 p (v) (Eija Linnavirta, Raimo Linnavirta) (v)

20.6.2024 Hml Evo, Jokivarrenkulma 1 p (Markku Hyvärinen)

Myös virtavästäräkki runsastuu. Käynnissä olevassa Lintuatlas-hankkeessa virtavästäräkistä on ilmoitettu Kanta-Hämeessä todennäköinen pesintä kahdelta ja mahdollinen pesintä yhdeltä ruudulta.

Sinipyrstö *Tarsiger cyanurus*

21.5.-5.6.2022 Hml Evo, Kotisten aarnialue 2 Ä (v) (Minna Launiainen, Ella Lintunen)

5.6.2022 Hml Evo, Kotisten aarnialue 1 Ä (v) (Jari Pasuri)

25.6.-2.7.2022 Hml Evo, Kuolemankallio 1 Ä (v) (Aki Lahtinen, ym)

8.6.2023 Hat Pyhålahti, Våhåsuo 1 k Ån, 2kv (v) (Volter Lukander)

22.6.-3.7.2024 Hml Evo, Kuolemankallio 2 p, Å (v) (Hannele Kettunen, ym.)

Samoin sinipyrstö on runsastunut, ja laji näyttå vakiintuneen osaksi Evon hienoimpia metsåalueita. Laulavan linnun ånittäminen on edelleen yksinkertainen ja kustannustehokas tapa dokumentoida havainto.

Ruokosirkkalintu *Locustella luscinioides*

18.6.-5.7.2023 Rmk Sammalistonsuo 1 Ä (v) (Jari Pasuri, ym.)

Toimialueen kuudes havainto lajista, alueen ensimmäinen ja Suomen kolmas havainto löytyi Toivanjoelta kesåkuussa 1984.

Sepeltasku *Saxicola maurus*

4.10.2023 Hat Hakio 1 p (v) (Markku Nurminen, ym)

30.10.-4.11.2024 Rmk Sammalistonsuo 1 p (v) (Arttu Valonen, ym)

Toinen ja kolmas sepeltasku Kanta-Håmeestå. Mustapåataskusta *Saxicola rubicola* ei ole vielä varmistettua havaintoa alueeltamme. 2000-luvun alussa mustapåataskun alalajit *Saxicola torquatus ssp rubicola* ja *S. t. ssp maurus* tulkittiin omiksi lajeikseen. Alueelta on lajiparista yksi aikaisempi havainto, Janakkalassa havaittiin toukokuussa 1997 mustapåatasku, jota ei tuolloin määritetty alalajilleen.

Syksyn 2024 sepeltasku (c) Kai Jårvinen

Hippiäisuunilintu *Phylloscopus proregulus*

25.9.2022 Hml Myllymäki 1p, än (Markku Hyvärinen)

5.10.2022 Hml Tuulos, Jokikulma 1 p, reng (v) (Heikki Kolunen)

Ensimmäiset havainnot alueeltamme sitten syksyjen 2014 ja 2015. Vuosi 2022 oli hippiaisuunilinnulle ennätyksellinen, Suomessa havaittiin reilu 150 yksilöä (Rissanen ym. 2023).

Taigauunilintu *Phylloscopus inornatus*

10.9.2022 Jan Suurisuo 1 än (Markku Hyvärinen)

25.9.2022 Hml Hattelmalanjärven metsä 1 p (Markku Hyvärinen)

2.10.2022 Jan Tarinmaa 1 p än (Ari Lehtinen)

16.9.2023 Rmk Sammalisto, itäinen tallilampi (Jorma Hellstén, Arttu Valonen)

1.10.2023 Rmk Uhkola 1 p (v) (Esko Heiskanen)

22.9.2024 Rmk Sammalistonsuo 1 p (Jari Pasuri, ym.)

23.9.2024 Hat Ellilä 1 p än (Markku Hyvärinen)

29.9.2024 Hat Suontaka 1 p än (Markku Hyvärinen)

Kolmelta vuodelta kertyi yhteensä kahdeksan havaintoa, kaikki sopivat tyypilliseen esiintymiskuvaan. Suurin osa eteläisen Suomen taigauunilinnuista nähdään syyskuun alun ja lokakuun alun välisellä ajanjaksolla.

Idäntiltalti *Phylloscopus collybita tristis*

24.9.2023 Rmk Sammalistonsuo 1 p än (Arttu Valonen, Jari Pasuri, Kari Vuorinen, Ulla Vuorinen)

Kolmas varmistettu idäntiltalti toimialueeltamme, ensimmäinen toukokuun puolivälistä 2019 ja toinen lokakuun alusta 2020. Sisämaasta idäntiltaltteja voisi löytyä vielä lokakuun lopussa ja marraskuun alussakin.

Tulipäähippiäinen *Regulus ignicapilla*

28.5.-29.5.2022 Lop Torkinsuo 1 Än (v) (Perttu Valonen, Juha-Matti Valonen)

15.5.2023 Hml Aulanko 1 p Än (v) (Arto Laakso, ym.)

29.6.2023 Hml Hattelmalanjärvi 1 p (Markku Hyvärinen)

13.6.2024 Hml Kataloinen, Kanala 1 p (Markku Hyvärinen, Matti Rönkkö)

12.9.2024 Hml Hauho, Kokkala 1 reng (v) (Lauri Kokkala)

Uusi laji Kanta-Hämeelle, ja ensihavainnon jälkeen löytyi parissa vuodessa neljä lintua lisää. Tulipää on mahdollisesti vakiintumassa osaksi kantahämäläistä lajistoa, silti havainnoista odotetaan hyvää dokumentointia; laulavista linnuista on syytä ottaa äänite, muuten maastossa havaitusta linnusta edellytetään konkreettisten tuntomerkkien näkemistä tai valokuvia.

Viiksitimali *Panurus biarmicus*

24.11.2024 Rmk Sammalistonsuo 1 k p (v) (Maija Nyman, Ari Nyman, ym.)

Viiksitimalihavainnot Kanta-Hämeestä ajoittuvat lähinnä lajin muuttokausille, loka-marraskuulle tai maalishuhtikuulle. 2000-luvulla lajista on kaksi helmikuista havaintoa ja yksi toukokuun lopun havainto.

© Ari Nyman 2024

Keltahemppo *Serinus serinus*

24.5.2022 Hml, Hämeensaari 1 m, N (Markku Hyvärinen)

22.-24.11.2024 Rmk Juppala 1 p (v) (Ari Nyman, Maija Nyman, ym.)

Myös keltahemppohavainnot Suomessa ovat runsastuneet, tosin laji on edelleen sisämaassa harvinaisuus. Vuoden 2024 loppuun mennessä keltahemppo on havaittu Kanta-Hämeessä yhdeksän kertaa.

Kirjallisuus:

Kakko, I. 2023: Ensihavainto paljastui koulun vintiltä. – *Linnut* 58(1): 35.

Rissanen, E., Aalto, P., Aintila, A., Kuhno, P., Mikola, A., Pajari, T. & Rytönen, M. 2024: Pikkuharvinaisuuksien esiintyminen Suomessa vuonna 2023. – *Linnutvuosikirja 2023*: 104–115.

Rissanen, E., Aalto, P., Aintila, A., Kuhno, P., Mikola, A., Pajari T. & Rytönen, M. 2023: Pikkuharvinaisuuksien esiintyminen Suomessa vuonna 2022. – *Linnutvuosikirja 2022*: 110–121.

Toivanen, T., Huhtinen, H., Kuitunen, K., Lampila, P., Lehikoinen, P., Pirhonen, J., Vastamäki, J. & Väisänen, R. 2023: Rariteetikomitean hyväksymät vuoden 2022 harvinaisuushavainnot. – *Linnutvuosikirja 2022*: 94–109.

Liite I – KHLY:n ARK:n säännöt

ALUEHARVINAISUUSKOMITEA (ARK), Birdlife Kanta-Häme

1. Aluerariteettikomitea (ARK) ja sen tarkoitus

Aluerariteettikomitea (ARK) on BirdLife Kanta-Hämeen asettama toimikunta, ja siihen sovelletaan BirdLifen 'Ohjetta toimikunnille ja niiden jäsenille', paitsi milloin näissä säännöissä toisin määritellään.

ARK:n säännöt vahvistaa BirdLife Kanta-Hämeen hallitus, joka myös ratkaisee sääntöjen tulkinnasta mahdollisesti syntyneet erimielisyydet.

ARK ylläpitää luetteloa Kanta-Hämeessä tavatuista lintulajeista ja alalajeista. ARK tarkastaa alueella tehdyt havainnot ylläpitämänsä listan mukaisista lintuharvinaisuuksista. ARK julkaisee vuosittain raportin, johon se pyrkii keräämään havainnot lintuharvinaisuuksista mahdollisimman kattavasti. ARK myös arkistoi sille toimitetut harvinaisuuksia koskevat dokumentit.

2. Kokoonpano

Komiteaan kuuluu viisi (5) jäsentä. Komitea valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja sihteerin. Nämä tehtävät voidaan yhdistää mikäli niin halutaan. Puheenjohtajan valinnan vahvistaa BirdLife Kanta-Hämeen hallitus.

Jäsenen toimikausi on 5 vuotta. Uuden jäsenen valinnan vahvistaa BirdLife Kanta-Hämeen hallitus ARK:n ehdotuksesta. Erovuorossa oleva jäsen voidaan valita uudelle kaudelle.

3. Toiminta

3.1 Havaintojen käsittely ja päätöksenteko

ARK tarkastaa havainnot, jotka on tarkoitus julkaista sen omassa katsauksessa tai muussa tieteellisessä faunistisessa julkaisussa. Tarkastusta vaativat havainnot määritellään näiden sääntöjen kohdassa 4.

Havaintoilmoitus toimitetaan ARK:lle lomakkeella. Mahdolliset muut dokumentit (esimerkiksi alkuperäismuistiinpanot, valo- tai piirroskuvat, video, äänite) lähetetään ilmoituksen mukana. Kukin jäsen perehtyy havaintoon liittyvään aineistoon ja antaa kirjallisen lausunnon. Vaihtoehdot ovat

- A) Hyväksytään.
- B) Tiedot riittämättömät määrityksen hyväksymiseksi.
- C) Hylätään, määrittäminen todennäköisesti tai varmasti väärä.
- D) Pidättyä tässä vaiheessa äänestyksestä.

ARK:n jäsen jäävää itsensä omien havaintojensa käsittelystä. Havainnon hyväksymiseen ensimmäisessä äänestyksessä vaaditaan, että kaikki äänet ovat A. Muissa tapauksissa havainto otetaan käsiteltäväksi kokouksessa tai sähköisellä foorumilla. Keskustelun jälkeen havainnosta äänestetään.

Havainnon hyväksymiseen vaaditaan, että korkeintaan yksi ääni on muu kuin A. Vähintään 2 B- tai C-ääntä johtaa havainnon hylkäämiseen. Muussa tapauksessa ARK laatii suunnitelman jatkokäsittelystä, jonka tuloksien esittämisen jälkeen havainnosta äänestetään uudestaan ja palataan edellä kuvattuun menettelyyn.

ARK:n sihteeri pitää kirjaa ARK:lle lähetetyistä havainnoista ja niiden käsittelystä. Kokouksista pidetään pöytäkirjaa. ARK pyrkii kokoontumaan vähintään kerran vuodessa päättämään ratkaisematta jääneistä havaintoilmoituksista ja käsittelemään mahdollisia muita komitean työskentelyyn liittyviä asioita.

Muissa kuin yksittäisen havainnon hyväksymiseen liittyvissä kysymyksissä ARK tekee ratkaisut enemmistöpäätöksellä.

ARK:n sihteeri ilmoittaa tehdyistä ratkaisuista havainnon ilmoittajalle.

4. Käsiteltävät havainnot

ARK:n käsiteltäväksi kuuluvat seuraavat Kanta-Hämeessä tehdyt havainnot:

2. ARK:n laatimassa luettelossa mainitut lajit ja alalajit
3. Ennätysaikaiset ja -myöhäiset havainnot
4. Havainnot, jotka ARK päättää ottaa käsiteltäväkseen erityisestä, kulloinkin mainittavasta syystä.

Liite II – KHLY:n ARK:n tarkastamat lajit 1.1.2025 alkaen

- lyhytnokkahanhi** (*Anser brachyrhynchus*) [spetsbergsgås]
31.12.2008 asti
- kiljuhanhi** (*Anser erythropus*) [fjällgås]
01.01.1986 alkaen
- tiibetinhani** (*Anser indicus*) [stripgås]
01.01.2000 alkaen
- lumihanhi** (*Anser caerulescens*) [snögås]
01.01.2000 alkaen
- sepelhanhi (alalaji hrota)** (*Branta bernicla hrota*) [prutgås (rasen hrota)]
01.01.1994 alkaen
- punakaulahanhi** (*Branta ruficollis*) [rödhalsad gås]
01.01.2000 alkaen
- ruostesorsa** (*Tadorna ferruginea*) [rostand]
01.01.2000 alkaen
- morsiosorsa** (*Aix sponsa*) [brudand]
01.01.2002 alkaen
- mandariinisorsa** (*Aix galericulata*) [mandarinand]
01.01.2000 alkaen
- amerikantavi** (*Anas carolinensis*) [amerikansk kricka]
01.01.2012 alkaen
- punapäänarsku** (*Netta rufina*) [rödhuvad dykand]
01.01.2012 alkaen
- kyhmyhaahka** (*Somateria spectabilis*) [praktejder]
31.12.1985 asti vain +2kv koiraat, muut havainnot RK:lle
01.01.1986 alkaen kaikki havainnot
- allihaahka** (*Polystica stelleri*) [allförrädare]
01.01.2025 alkaen
- riekko** (*Lagopus lagopus*) [dalripa]
- kiiruna** (*Lagopus muta*) [fjällripa]
- amerikanjääkuikka** (*Gavia immer*) [svartnäbbad islom]
01.01.2007 alkaen
- jääkuikka** (*Gavia adamsii*) [vitnäbbad islom]
01.01.1981 - 31.12.1985 vain jp linnut, muut RK:lle
01.01.1986 alkaen kaikki havainnot
- amerikanjääkuikka / jääkuikka** (*Gavia immer* / *Gavia adamsii*) [svartnäbbad islom / vitnäbbad islom]
- jalohaikara** (*Egretta alba*) [ägretthäger]
01.01.1997 - 01.01.2018
- mustahaikara** (*Ciconia nigra*) [svart stork]
- haarahaukka** (*Milvus migrans*) [brun glada]
- isohaarahaukka** (*Milvus milvus*) [röd glada]
31.12.2017 asti RK tarkastaa kaikki ennen vuotta 2018 havaitut yksilöt
01.01.2018 alkaen ARK tarkastaa havainnot vuoden 2018 alusta
- käärmekotka** (*Circaetus gallicus*) [ormörn]
01.01.2012 alkaen

arosuohaukka (*Circus macrourus*) [stäpphök]
01.01.2000 - 31.12.2006 +2kv koiraat, muut RK:lle
01.01.2007 - 31.12.2021 kaikki havainnot
01.01.2022 alkaen ei ad-koiraita
01.01.2024 vain ad-naaraat

niittysuohaukka (*Circus pygargus*) [ängshök]
01.01.1997 alkaen

arosuohaukka / niittysuohaukka (*Circus macrourus / Circus pygargus*) [stäpphök / ängshök]
01.01.1976 - 31.12.2021

kiljukotka (*Aquila clanga*) [större skrikörn]
01.01.2004 alkaen

pikkukiljukotka (*Aquila pomarina*) [mindre skrikörn]
01.01.2007 alkaen

kiljukotka / pikkukiljukotka (*Aquila clanga / Aquila pomarina*) [större skrikörn / mindre skrikörn]

kiljukotka / pikkukiljukotka / arokotka (*Aquila clanga / Aquila pomarina / Aquila nipalensis*)
[större skrikörn / mindre skrikörn / stäppörn]

kiljukotka / pikkukiljukotka / arokotka / keisarikotka (*Aquila clanga / Aquila pomarina / Aquila nipalensis / Aquila heliaca*) [större skrikörn / mindre skrikörn / stäppörn / kejsarörn]

punajalkahaukka (*Falco vespertinus*) [aftonfalk]
01.01.1997 alkaen

tunturihaukka (*Falco rusticolus*) [jaktfalk]
01.01.1997 alkaen

pikkuhuitti (*Porzana parva*) [mindre sumphöna]
01.01.1997 alkaen

avosetti (*Recurvirostra avosetta*) [skärfläcka]
01.01.1994 alkaen

mustajalkatylli (*Charadrius alexandrinus*) [svartbent strandpipare]
31.12.2017 asti RK tarkastaa kaikki ennen vuotta 2018 havaitut yksilöt
01.01.2018 alkaen ARK tarkastaa havainnot vuoden 2018 alusta

pulmussirri (*Calidris alba*) [sandlöpare]

etelänsuosirri (*Calidris alpina schinzii*) [kärrsnäppa (rasen *schinzii*)]

merisirri (*Calidris maritima*) [skärsnäppa]

palsasirri (*Calidris melanotos*) [tuvsnäppa]
01.01.2012 alkaen

isovesipääsky (*Phalaropus fulicarius*) [brednäbbad simsnäppa]
01.01.2012 alkaen

rantakurvi (*Xenus cinereus*) [tereksnäppa]
01.01.1986 alkaen

lampiviklo (*Tringa stagnatilis*) [dammsnäppa]
01.01.1994 alkaen

leveäpyrstökihi (*Stercorarius pomarinus*) [bredstjärtad labb]
01.01.1980 - 01.01.1985 vain ad-pukuiset ajalla 01.05.-15.06. , muut RK:lle
01.01.1986 alkaen kaikki havainnot

tunturikihi (*Stercorarius longicaudus*) [fjällabb]

riskilä (*Cephus grylle*) [tobisgrissla]

ruokki (*Alca torda*) [tordmule]

pikkuruokki (*Alle alle*) [alkekung]
01.01.2000 alkaen

etelänkiisla (*Uria aalge*) [sillgrissla]
01.01.1977 alkaen

ruokki / kiislalaji (*Alca / Uria*) [ob. alka]
pikkutiira (*Sternula albifrons*) [småtärna]
valkosiipitiira (*Chlidonias leucopterus*) [vitvingad tärna]
01.01.2007 alkaen
riuttatiira (*Sterna sandvicensis*) [kentsk tärna]
01.01.1994 alkaen
lapintiira (*Sterna paradisaea*) [silvertärna]
pikkukajava (*Rissa tridactyla*) [tretåig mås]
01.01.1986 alkaen
aroharmaalokki (*Larus cachinnans*) [kaspisk trut]
01.01.2012 alkaen
isolokki (*Larus hyperboreus*) [vittrut]
01.01.2025 alkaen
turturikyhky (*Streptopelia turtur*) [turturduva]
tunturipöllö (*Bubo scandiacus*) [fjälluggla]
mehiläissyöjä (*Merops apiaster*) [biätare]
01.01.2000 alkaen
sininärhi (*Coracias garrulus*) [blåkråka]
lyhytvarvaskiuru (*Calandrella brachydactyla*) [korttälärka]
01.01.2007 alkaen
töyhtökiuru (*Galerida cristata*) [tofslärka]
01.01.2025 alkaen
tunturikiuru (*Eremophila alpestris*) [berglärka]
isokirvinen (*Anthus richardi*) [större piplärka]
01.01.1994 alkaen
isokirvinen / mongoliankirvinen (*Anthus richardi / Anthus godlewskii*) [större piplärka /
mongolpiplärka]
nummikirvinen (*Anthus campestris*) [fältpiplärka]
01.01.2012 alkaen
taigakirvinen (*Anthus hodgsoni*) [sibirisk piplärka]
31.12.2017 asti RK tarkastaa kaikki ennen vuotta 2018 havaitut yksilöt
01.01.2018 alkaen ARK tarkastaa havainnot vuoden 2018 alusta
luotokirvinen (*Anthus petrosus*) [skärpiplärka]
sitruunavästäräkki (*Motacilla citreola*) [citronärkä]
01.01.2000 alkaen
virtavästäräkki (*Motacilla cinerea*) [forsärkä]
01.01.1994 alkaen
sinipyrstö (*Tarsiger cyanurus*) [tajgablastjärt]
01.01.1997 alkaen
mustaleppälintu (*Phoenicurus ochruros*) [svart rödstjärt]
31.12.2008 asti
sepeltasku (*Saxicola maurus*) [vitgumpad buskskvätta]
01.01.2000 alkaen
mustapäätasku (*Saxicola rubicola*) [svarthakad buskskvätta]
01.01.2012 alkaen
sepeltasku / mustapäätasku (*Saxicola maurus / Saxicola rubicola*) [svarthakad buskskvätta /
vitgumpad buskskvätta]
viirusirkkalintu (*Locustella lanceolata*) [träksångare]
01.01.2007 alkaen
ruokosirkkalintu (*Locustella luscinoides*) [vassångare]
01.01.2007 alkaen
pikkukultarinta (*Iduna caligata*) [stäppsångare]

01.01.2004 alkaen , havainnot ennen 1.8. ja pesimäpaikoilta (ennen vuotta 2004 ja syksyiset RK:lle)

kirjokerttu (*Sylvia nisoria*) [höksångare]

lapinuunilintu (*Phylloscopus borealis*) [nordsångare]

31.12.1985 asti vain laulavat linnut tarkistetaan, muut RK:lle

01.01.1986 alkaen kaikki havainnot

hippiäisuunilintu (*Phylloscopus proregulus*) [kungsfågelsångare]

31.12.1993 asti ARK tarkastaa muut kuin rengastetut

01.01.1994 alkaen kaikki havainnot

taigauunilintu (*Phylloscopus inornatus*) [tajgasångare]

31.12.1993 asti ARK tarkastaa muut kuin rengastetut

01.01.1994 alkaen kaikki havainnot

ruskouunilintu (*Phylloscopus fuscatus*) [brunsångare]

31.12.2017 asti RK tarkastaa kaikki ennen vuotta 2018 havaitut yksilöt

01.01.2018 alkaen ARK tarkastaa havainnot vuoden 2018 alusta

tiltalti (alalaji collybita) (*Phylloscopus collybita collybita*) [gransångare (rasen collybita)]

31.12.2017 asti RK tarkastaa kaikki ennen vuotta 2018 tavatut yksilöt

01.01.2018 alkaen ARK tarkastaa havainnot vuoden 2018 alusta

idäntiltalti (*Phylloscopus collybita tristis*) [gransångare (rasen tristis)]

31.12.2017 asti RK tarkastaa kaikki ennen vuotta 2018 havaitut yksilöt

01.01.2018 alkaen ARK tarkastaa havainnot vuoden 2018 alusta

sepelsieppo (*Ficedula albicollis*) [halsbandsflugsnappare]

31.12.1982 asti vain ad-koiraat, muut havainnot RK:lle

01.01.1983 alkaen kaikki havainnot

viiksitimali (*Panurus biarmicus*) [skägges]

01.01.1991 alkaen

viitaiainen (*Poecile palustris*) [entita]

31.12.2017 asti RK tarkastaa kaikki ennen vuotta 2018 havaitut yksilöt

01.01.2018 alkaen ARK tarkastaa kaikki havainnot vuoden 2018 alusta

lapintiainen (*Poecile cinctus*) [lappmes]

pussitiainen (*Remiz pendulinus*) [pungmes]

01.01.2004 alkaen

mustaotsalepinkäinen (*Lanius minor*) [svartpannad törnskata]

01.01.2000 alkaen

kuukkeli (*Perisoreus infaustus*) [lavskrika]

punakottarainen (*Pastor roseus*) [rosenstare]

01.01.2004 alkaen

keltahemppo (*Serinus serinus*) [gulhämpling]

01.01.1976 alkaen

peltosirkku (*Emberiza hortulana*) [ortolansparv]

01.01.2022 alkaen

pikkusirkku (*Emberiza pusilla*) [dvärgsparv]

01.01.1986 alkaen

harmaasirkku (*Emberiza calandra*) [kornsparv]

01.01.2025 alkaen